

Akademisyenlerin Yeni Besin Korkularının ve Etkileyen Faktörlerin Saptanması

Determination of Academicians' Food Neophobia and Affecting Factors

K. Cansu KOL^{1*}, Mehtap AKÇİL OK¹

¹Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye

Özet

Amaç: Daha önce tadılmamış, bilinmeyen besinlerden farklı derecelerde kaçınma durumu yeni besin korkusu olarak tanımlanmaktadır. Çalışma, akademisyenlerin yeni besin korkularının saptanması ve etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla planlanmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Çalışma, Eylül 2019 – Ocak 2020 tarihleri arasında Başkent Üniversitesi Bağlıca Kampüsü'nde farklı fakülte ve bölümlerin akademik personelinden gönüllü 173 kadın (%73.3) ve 63 erkek (%26.7) olmak üzere toplamda 236 yetişkin akademisyen dahil edilmiştir. Bireylerin kişisel özelliklerine, beslenme alışkanlıklarına ilişkin bilgileri saptamak amacıyla anket formu, yeni besin korkularını belirleyebilmek amacıyla yeni besin korkusu ölçeği (FNS) uygulanmıştır. Ölçekten alınan yüksek puanlar yeni besin korkusunu, düşük puanlar yeni besinlerden hoşlanmayı göstermektedir.

Bulgular: Bu çalışmadaki; bireylerin yaş ortalaması kadınlarda 37.9 ± 11.03 yıl, erkeklerde 40.8 ± 4.76 yıl olarak saptanmıştır. Bireylerin yeni besin korkusu (YBK) ortalama puanı $32,7 \pm 12,26$ olarak saptanmıştır ve kadınlarda ve erkeklerde birbirine yakın değerlerde olduğu bulunmuştur ($p > 0.05$). Yurt dışına çıkan bireylerin yeni besin korkuları çıkmayanlara göre daha düşük bulunmuştur ($p < 0.05$). Yurt dışında besin seçimi yapan bireylerin yeni besin korkuları yapmayan bireylere göre daha yüksek bulunmuştur ($p < 0.001$).

Sonuç: Bireylerin yeni besin korkusunu çeşitli faktörler etkileyebilmektedir. Bireylerin yeni besin korkularının nedeni detaylı incelenmeli, yaklaşımlar ve çözümler de uygun şekilde yapılmalıdır. Yeni besin korkusu arttıkça diyet kalitesinde düşme görülebileceğinden korku düzeyi yüksek olan bireyler beslenme danışmanlığı almak üzere diyetisyene yönlendirilmelidir.

Anahtar kelimeler: Yeni besin korkusu, akademisyen, beslenme

*Yazışma Adresi: Cansu Kol, Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye

E-posta adresi: kol.cansu@gmail.com

Gönderim Tarihi: 20 Nisan 2020. Kabul Tarihi: 12 Ağustos 2020

Yazar sırasına göre ORCID: 0000-0002-6080-0515; 0000-0002-1793-8092

Abstract:

Objective: Different levels of avoidance from unknown foods that have not been tasted before are defined as food neophobia. The study was planned to determine the food neophobias of academicians and to examine the influencing factors.

Material and Methods: This study included a total of 236 adult academicians, including 173 women (73.3%) and 63 men (26.7%) from the academic staff of different faculties and departments at Başkent University Bağlıca Campus between September 2019 - January 2020. A questionnaire form was used to determine the information about the personal characteristics and nutritional habits of individuals, and the food neophobia scale (FNS) was used to determine food neophobia. High scores from the scale indicate being food neophobic, and low scores indicate being neophilic.

Results: In this study; the mean age of individuals was 37.9 ± 11.03 years in women and 40.8 ± 4.76 years in men. The mean of food neophobia score (FNS) of individuals was 32.7 ± 12.26 and it was found that the scores of women and men were close to each other ($p < 0.05$). The food neophobia of individuals who went abroad before was found to be lower than those who haven't been abroad ($p < 0.05$). Food neophobia of individuals who chose food abroad was found higher than those who did not choose food abroad ($p < 0.001$).

Conclusion: Various factors can affect individuals' new fear of food. The cause of food neophobia of individuals should be examined in detail, approaches and solutions should be made appropriately. Individuals with a high level of fear should be directed to a dietitian to get nutritional counseling, as nutritional neophobia may decrease in diet quality.

Keywords: Food neophobia, academician, nutrition

© 2020 Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. Tüm Hakları Saklıdır.

1. Giriş

Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımlamasına göre sağlık, sadece hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, bedensel, ruhsal ve sosyal yönden tam iyilik halidir (WHO, 2014). Sağlık için de çeşitliliği fazla olan dengeli bir diyet sağlık için yararlıdır. Bununla birlikte, yiyeceklerimizde çeşitliliği arama ihtiyacı yabancı ve bilinmeyen besinler hakkındaki endişeyle çelişebilmektedir (Flight, 2003).

Bireylerin yeni besinlere yaklaşımı farklılık gösterebilmektedir. Yeni ve değişik besinler çoğunlukla ilgi görürken, bazı bireyler bu yeni ve farklı besinlere temkinli yaklaşabilmektedir. Araştırmacılar, gıda maddelerine karşı bu tutumları üç nedene dayandırmaktadır. Birincisi duyuşal tutumlar (yemeklerin görünüşü, kokusu gibi özelliklerini beğenmemek), ikincisi besini almanın uzun vadede yararlı mı, zararlı mı olacağına yönelik beklentiler, üçüncüsü ise besinin doğası hakkında olumlu biçimde değer biçilmesine ya da iğrenç olarak addedilmesine neden olabilecek bilgilerdir (Martins, 1997).

Yeni besinlere temkinli yaklaşıma veya bu besinleri reddetmeye neden olan bir diğere sebep ise “Yenilik korkusu” anlamına gelen neofobi kavramıdır. Bu yenilik korkusu, besinlerle ilgili olduğunda, buna gıda neofobisi (yeni besin korkusu) denilmektedir.

Başka bir deyişle yeni besin korkusu, yeni ve farklı besinleri denemeye çekinme anlamına gelmektedir. Yeni besin korkusu aynı zamanda savunma mekanizması olarak da tanımlanabilir (Flight, 2003).

Bazı araştırmacılar, yeni besin korkusunu “Omnivore’s Dilemma (omnivore ikilemi)” durumuna bağlar ve bu evrimsel bir hayatta kalma mekanizması (toksinlerden kaçınmak) olarak, beklenmeyen tatsız tatlardan kaçınma olarak kendini gösterir (Flight, 2003, Rozin ve Vollmecke, 1986). İnsanlar omnivorlardır ve çok çeşitli yiyecekleri tüketip sindirebilirler. Bu avantaj, türün yeni bir gıda ortamına kolayca adapte olmasını sağlar. Ancak omnivor olmak riskleri de beraberinde getirir, çünkü insanlar toksik bitkileri veya hayvanları da tüketebilir. Böylece, diğere memeli omnivorlarına benzeyen insanlar, yeni besinlere, ilgi ve korku karışımı olan kararsız bir tepki gösterir (Siegrist, 2013). Bununla birlikte, yeni besin arayışının tehlikeli olabileceği çünkü bilinmeyen besinlerin zehirli olabileceği görüşü mevcuttur. Yeni besin korkusunun da bu görüşten dolayı ortaya çıktığı belirtilmektedir (Flight, 2003). Bütün bu etkenler ele alındığında yeni besin korkusunun potansiyel gıdalardan tam olarak yararlanamamaya yol açtığı düşünülebilir (Laureati, 2015).

Tuorila ve arkadaşları, yeni besin korkusunun bireysel olduğunu ve bireyin kendi kültüründen bağımsız olarak, yeni veya sıra dışı yiyecekleri seçme konusunda isteksiz olabileceğini öne sürmüştür (Tuorila, 2001). Bireylerin yemekten çekindiği gıdaların onlara sık sık yedirilmesi ile yeni besin korkusunun azalabileceği ifade edilmektedir (Hursti, 1997).

Benzer bir şekilde, sosyo-ekonomik ve kültürel durumun yeni besinlere maruz kalma fırsatını etkilemesi olasıdır; örneğin, daha iyi gelir durumu ev dışı yemek imkânı; daha iyi eğitim durumu, kültürel mutfaklar hakkında daha fazla bilgi sahibi olma imkânı sağlar. Belirli bir bilgi birikiminin yeni besinleri denemek için istekliliği arttırdığına dair önemli kanıtlar vardır (Flight, 2003).

Bu çalışmanın amacı; besin neofobi ölçeğini kullanarak (Food Neofobia Scale-FNS), sosyo-ekonomik ve kültürel seviyesi yüksek olduğu düşünülen akademisyenlerin yeni besinlere karşı yaklaşımlarını değerlendirmek ve yeni besinlere yaklaşımını etkileyebilecek faktörleri ve yeni besin korkusunu etkileyen birçok etkenin birbirleriyle ilişkisini tek ve çok değişkenli istatistiksel analizlerle saptamaya çalışmaktır.

2. Gereç ve Yöntem

Bu çalışmanın evrenini Başkent Üniversitesi Bağlıca Kampüsü'nde tüm fakülte ve bölümlerde çalışan akademik personel oluşturmaktadır. Çalışma, Eylül 2019 – Ocak 2020 tarihleri arasında çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden farklı fakülte ve bölümlerin akademik personelinden 173 kadın ve 63 erkek birey olmak üzere toplamda 236 yetişkin bireyde yürütülmüştür. Bu nedenle örneklem seçim yöntemine gidilmemiştir.

Bu çalışma için, Başkent Üniversitesi Tıp ve Sağlık Bilimleri Araştırma Kurulu tarafından 15.10.2019 tarihli 94603339-604.01.02/36626 sayılı karar ile proje onayı alınmıştır.

Bireylerin katılımı gönüllülük esasına bağlı kalınarak sağlanmıştır. Araştırma verileri anket uygulaması ile yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Ankette bireylerin genel bilgileri (yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, akademik unvanı, fakülteleri, bölümleri gibi); yeni besin korkuları Yeni Besin Korkusu (Besin Neofobisi) Ölçeği ile değerlendirilmiştir.

Orijinal adı "Food Neophobia Scale" olan yeni besin korkusu ölçeği, Pliner ve Hobden tarafından, insanlarda neofobik (yeni besinlerden korkma) - neofilik (yeni besinlerden hoşlanma) durumunu incelemek, spesifik olarak da yeni besin korkusunun kağıt kalemle ölçülebilmesini sağlamak ve bu ölçekle değerlendirilen yeni besin korkusu ilişkilerini incelemek amacıyla geliştirilmiştir (Pliner, 1992). Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Uçar (Uçar, 2018) tarafından yapılmıştır.

Verilerin İstatistiksel Değerlendirilmesi

Çalışmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinin yapılması ve tabloların oluşturulması amacıyla SPSS (Statistical Package for Social Sciences) version 25.0 istatistik yazılım programı kullanılmıştır. Ölçümle elde edilen sürekli değişkenler (nicel değişkenler) ortalama, standart sapma, alt ve üst değerleri ile ifade edilmiştir. Kategorik değişkenler (nitel değişkenler) ile elde edilen veriler ise sayı ve yüzde ile özetlenmiştir. Ayrıca, kategorik değişkenlerin değerlendirilmesinde; 5'den küçük beklenen sayı tüm hücrelere oranladığında bu değer %25'den küçükse Pearson Ki-Kare testi; %25 ile %30 arasında ise Likelihood Ki-Kare testi; %30'dan daha yüksekse Fisher Exact Ki-Kare testi kullanılmıştır.

Nicel değişkenlerin karşılaştırılmasında öncelikli olarak parametrik test koşullarının sağlanıp sağlanmadığı araştırılmıştır. Örneklem sayısı 50'nin üzerinde olduğu için Normal Dağılım varsayımı Kolmogorov-Simirnov testi ile incelenmiştir. Bağımsız iki grubun ortalamalarının karşılaştırılmasında, normal dağılım varsayımı sağlandığından, "Student t Testi" kullanılmıştır. Bağımsız üç ve daha fazla grubun ortalamalarının karşılaştırılması "Tek Yönlü (faktörlü) Varyans Analizi (ANOVA)/F Testi" ile değerlendirilmiştir. Bütün istatistiksel analizlerde önemlilik düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

3. Bulgular

Çalışmaya, Başkent Üniversitesi Bağlıca Kampüsü'nden 173 kadın (%73.3) ve 63 erkek (%26.7) olmak üzere toplamda 236 yetişkin birey katılmıştır. Akademisyenlerin yaş, medeni durum, gelir durumu, akademik unvan ve fakülte ile ilgili verilerinin cinsiyete göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Akademisyenlerin yaş ortalaması kadınlarda 37.9 ± 11.03 , erkeklerde 40.8 ± 14.76 yıl olarak belirlenmiştir. Bireylerin %42.8'inin 33 yaş ve altında, %29.7'sinin 33-43 yaş aralığında, %27.5'inin ise 43 yaş üstünde olduğu görülmektedir. Yaş gruplarına göre cinsiyet dağılımı arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Akademisyenlerin medeni durumları incelendiğinde; %59.3'ünün evli, %40.7'sinin bekar olduğu saptanmıştır. Medeni duruma göre cinsiyet dağılımı arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Akademisyenlerin gelir durumları incelendiğinde; %22.9'unun 3500 TL ve altında, %25'inin 3500 – 5000 TL arasında, %31.8'inin 5000-7000 TL arasında ve %20.3'ünün 7000 TL üzerinde geliri olduğu saptanmıştır. Gelir durumu ve cinsiyet arasındaki farklılık istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Akademisyenlerin akademik unvanları incelendiğinde ise; %27.1'i (kadınların %25.5'i, erkeklerin %31.7'si) profesör ve doçent doktor, %28.4'ü (kadınların %30.6, erkeklerin 22.2'si) doktor öğretim üyesi, %44.5'i (kadınların %43.9'u, erkeklerin %46.1'i) öğretim ve araştırma görevlisi olduğu saptanmıştır. Akademik unvan ile cinsiyet arasındaki ilişki istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Akademisyenlerin fakültelere dağılımları incelendiğinde; %24.6'sı (kadınların %30.6'sı, erkeklerin %7.9'u) Sağlık Bilimleri, %7.6'sı (kadınların %10.4'ü , erkeklerin %0.0'i) Diş Hekimliği, %9.3'ü (kadınların %10.4'ü, erkeklerin %6.3'ü) Güzel Sanatlar, %8.1'i (kadınların %6.9, erkeklerin %11.1'i) Tıp, %13.1'i (kadınların %12.1'i, erkeklerin %15.9'u) Eğitim Bilimleri, %4.2'si (kadınların %2.9'u, erkeklerin %7.9'u)

İletişim, %4.2'si (kadınların%5.2'si, erkeklerin %6.3'ü) İktisadi ve İdari Bilimler, 15.3'ü (kadınların %14.5'i, erkeklerin %17.5'i) Fen-Edebiyat, %8.1'i (kadınların %4.6'sı, erkekleri %17.5'i) Mühendislik, %3.8'i (kadınların%1.7'si, erkeklerin %9.5'i) Ticari Bilimler, %0.4'ü (kadınlarda %0.7'si) hukuk fakültelerinden olduğu belirlenmiştir. Fakültele göre cinsiyet dağılımları arasındaki farklılık istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p<0.01$) (Tablo 1).

Tablo 1. Akademisyenlerin demografik özelliklerinin cinsiyete göre dağılımı

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	KADIN (n: 173)		ERKEK (n: 63)		TOPLAM (n: 236)		χ^2	p
	S	%	S	%	S	%		
Yaş								
33 yaş ve altı	75	43.4	26	41.3	101	42.8		
33 -43 arası	55	31.8	15	23.8	70	29.7	2.738#	0.254
43 yaş üstü	43	24.8	22	34.9	65	27.5		
Yaş, yıl ($\bar{x} \pm SS$)	37.9±11.03		40.8±14.76				t =-1.367	0.175
Medeni durum								
Evli	102	59.0	38	60.3	140	59.3		
Bekar	71	41.0	25	39.7	96	40.7	0.035#	0.851
Gelir Durumu								
3500 TL ve altı	34	19.7	20	31.7	54	22.9		
3500-5000 TL arası	47	27.2	12	19.1	59	25.0		
5000 – 7000 TL arası	57	32.9	18	28.6	75	31.8	4.452#	0.217
7000 TL üzeri	35	20.2	13	20.6	48	20.3		
Akademik Unvan								
Profesör ve Doçent Doktor	44	25.5	20	31.7	64	27.1		
Doktor Öğretim Üyesi	53	30.6	14	22.2	67	28.4		
Öğretim ve Araştırma Görevlisi	76	43.9	29	64.1	105	44.5	1.876#	0.391
Fakülte								
Sağlık Bilimleri	53	30.6	5	7.9	58	24.6		
Diş Hekimliği	18	10.4	0	0.0	18	7.6		
Güzel Sanatlar	18	10.4	4	6.3	22	9.3		
Tıp	12	6.9	7	11.2	19	8.1		
Eğitim	21	12.1	10	15.9	31	13.1	43.385##	<0.01*
İletişim	5	2.9	5	7.9	10	4.2		

İktisadi İdari Bilimler	9	5.2	4	6.3	13	5.5
Fen- Edebiyat	25	14.5	11	17.5	36	15.3
Mühendislik	8	4.6	11	17.5	19	8.1
Ticari Bilimler	3	1.7	6	9.5	9	3.8
Hukuk	1	0.7	0	0.0	1	0.4

Pearson ki-kare testi

Likelihood ratio ki-kare testi

* $p < 0.01$

Çalışma kapsamında, akademisyenlerin yurt dışına çıkma ve besin seçimlerine yönelik genel özelliklerinin cinsiyete göre dağılımını gösteren veriler Tablo 2'de gösterilmiştir.

Akademisyenlerin yurt dışına çıkma durumları incelendiğinde, cinsiyet ayırımı yapmadan değerlendirildiğinde %86.4'ünün yurt dışına çıkmış olduğu görülmektedir. Kadınların %88.4'ünün, erkeklerin ise %81.0'inin yurt dışına çıkmış olduğu görülmektedir. Yurt dışına çıkma durumu ve cinsiyet arasındaki ilişkide istatistiksel olarak önemlilik bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Akademisyenlerin yurt dışına çıkma amaçları incelendiğinde, %47.4'ünün akademik/egitim amaçlı, %37.3'ünün genel kültür amaçlı, %15.2'sinin ise yakın çevre ziyareti amaçlı yurt dışına çıktığı görülmektedir. Yurt dışına çıkma amaçlarının cinsiyete göre çok yakın oranlar gösterdiği saptanmıştır.

Akademisyenlerin yurt dışında besin seçimi yapma durumu incelendiğinde, %54.2'sinin yurt dışında besin seçimi yaptığı, %45.8'sinin ise yapmadığı görülmektedir. Yurt dışında besin seçimi yapmada kadınlar erkeklere göre çok az daha yüksek oranda seçim yaptıklarını ifade etmişlerdir (Sırasıyla, %54.9, %52.4). Bu farklılık istatistiksel olarak önemlilik bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Akademisyenlerin yurt dışında besin seçimi yapma nedenleri incelendiğinde, %9.3'ünün dini inanç nedeniyle, %8.5'inin yurt dışındaki besinlerin içeriğini beğenmeme veya bilmeme nedeniyle, %6.5'inin ön yargı nedeniyle, %22.3'ünün damak tadına uymaması nedeniyle, %24.4'ünün sağlık nedeniyle, %5.9'unun o yöreye özgü besinleri yemek istemesi nedeniyle, %7.3'ünün domuz eti nedeniyle, %5.3'ünün alışkanlıklarından vazgeçememesi nedeniyle ve %10.5'inin de diğer nedenlerle yurt dışında besin seçimi yaptıkları görülmektedir. Bu oranlar cinsiyete göre incelendiğinde özellikle Damak tadı nedeniyle diyen erkeklerin oranı (%32.5) kadınlardan (%18.8) oldukça yüksek bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Akademisyenlerin yurt dışına çıkma ve besin seçimlerine yönelik genel özelliklerinin cinsiyete göre dağılımları

GENEL ÖZELLİKLER	KADIN		ERKEK		TOPLAM		χ^2	p
	(n:173)		(n:63)		(n:236)			
	S	%	S	%	S	%		
Yurt Dışına Çıkma Durumu								
Evet	153	88.4	51	81.0	204	86.4	2.209#	0.137
Hayır	20	11.6	12	19.0	32	13.6		
Yurt Dışına Çıkma Amaçları* (n=375)								
Akademik/Eğitim	137	46.9	41	49.4	178	47.4		
Genel Kültür	110	37.7	30	36.1	140	37.3		
Yakın Çevre Ziyareti	45	15.4	12	14.5	57	15.3		
Yurt Dışında Besin Seçimi Yapma Durumu								
Evet	95	54.9	33	52.4	128	54.2	0.119#	0.730
Hayır	78	45.1	30	47.6	108	45.8		
Yurt Dışında Besin Seçimi Yapma Nedenleri* (n=152)								
Dini inanç	10	8.9	4	10.0	14	9.3		
İçerik	13	11.6	0	0	13	8.5		
Önyargı/güvensiz	8	7.1	2	5.0	10	6.5		
Damak Tadı	21	18.8	13	32.5	34	22.3		
Sağlık	26	23.2	11	27.5	37	24.4		
Yöreye Özgü Yeme İsteği	6	5.4	3	7.5	9	5.9		
Domuz Eti	8	7.1	3	7.5	11	7.3		
Alışkanlıklardan vazgeçememe	7	6.3	1	2.5	8	5.3		
Diğer	13	11.6	3	7.5	16	10.5		

* Çoklu cevaba göre yüzdeler verilmiştir

Pearson ki-kare testi

Çalışmaya katılan bireylere uygulanan yeni besin korkusu ölçeğinden elde edilen istatistiksel değerlendirmeler Tablo 3'te gösterilmiştir. On maddeden oluşan YBK ölçeği 7'li Likert derecelendirmesi ile değerlendirilmektedir. Seçenekler arasında; kesinlikle katılıyorum 7 puan, katılıyorum 6 puan, çok az katılıyorum 5 puan, kararsızım 4 puan, çok az katılmıyorum 3 puan, katılmıyorum 2 puan, kesinlikle katılmıyorum 1 puan üzerinden değerlendirilmektedir. Katılımcının ölçek puanının artması yeni besin korkularının arttığı anlamına gelmektedir. Literatürde YBK ölçek değerlendirmesi 10-70 puan üzerinden yapılmaktadır. Ortalama puanın üzerine çıkması, yeni besin korkusu varlığını belirtmektedir. Bu çalışmaya katılan akademisyenler ölçekten minimum 10, maksimum 70 puan ve ortalama 32.7 ± 12.26 puan almışlardır (Tablo 3).

Tablo 3. Akademisyenlerin yeni besin korkusu ölçek puanları

YENİ BESİN KORKUSU (YBK) ÖLÇEK MADDELERİ	ALT	ÜST	$\bar{X} \pm SS$
Sürekli Yeni ve Farklı Besinler Denerim.	1	7	3.4±1.85
Yeni Besinlere Güvenmem.	1	7	3.1±1.63
İçerisinde Ne Olduğunu Bilmediğim Bir Besini Denemem.	1	7	4.7±2.01
Farklı Ülkelerin Besinlerini Severim.	1	7	2.6±1.55
Farklı Ülkelerin Besinlerini Tüketmek Çok Tuhaf Gelir.	1	7	2.6±1.65
Yemekli Davetlerde Yeni Bir Besin Denerim.	1	7	2.8±1.66
Daha Önce Hiç Tüketmediğim Besinleri Tüketmekten Korkarım.	1	7	3.1±1.98
Tüketeceğim Besinler Konusunda Çok Seçiciyim.	1	7	3.8±1.98
Neredeyse Her Şeyi Yerim.	1	7	3.8±2.17
Farklı Ülkelerin Restoranlarını Denemeyi Severim.	1	7	2.5±1.60
Toplam YBK ölçek puanı	10	70	32.7±12.26

Tablo 4'te akademisyenlerin demografik özelliklerine göre yeni besin korkusu ölçek puanlarının değerlendirilmesi; alt-üst değerleri, ölçek toplam puanları ve test istatistiği değerleri gösterilmektedir.

Cinsiyete göre incelendiğinde; YBK toplam puanı, kadınlarda 32.7 ± 12.22 , erkeklerde ise 32.7 ± 12.48 olarak saptanmıştır. İki gruptaki değerlerin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Cinsiyet ve YBK arasındaki ilişki istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Akademisyenlerin yaş gruplarına göre incelendiğinde; YBK toplam puanı, 33 yaş ve altında 32.1 ± 11.53 , 33-43 yaş aralığında 34.0 ± 12.51 , 43 yaş üstünde ise 32.3 ± 13.16 olarak saptanmıştır. Yaş grupları arasındaki puanların birbirine yakın değerlerde olduğu görülmektedir. Yaş ve YBK arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Medeni durum ile YBK ölçek puanına bakıldığında; YBK toplam puanı, evli olanlarda 33.0 ± 12.31 , bekâr olanlarda 32.4 ± 12.25 olarak saptanmıştır. Evli ve bekâr grup arasındaki puan ortalamalarının da birbirine yakın değerlerde olduğu görülmektedir. Medeni durum ve YBK arasındaki ilişki istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Gelir durumu ile YBK puanı incelendiğinde; YBK toplam puanı, gelir durumu 3500 TL ve altı olanlarda 34.1 ± 13.07 , 3500-5000 TL arası olanlarda 31.6 ± 10.90 , 5000-7000 TL arası olanların 32.8 ± 23.36 ve 7000 TL üstü olanların 32.5 ± 12.96 olarak saptanmıştır. Bütün grupların YBK toplam puanlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Gelir durumu ve YBK arasındaki ilişki istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Akademik unvan ile YBK puanı incelendiğinde; YBK toplam puanı, profesör ve doçent doktor olanlarda 32.7 ± 12.67 , doktor öğretim üyesi olanlarda 31.2 ± 12.52 , öğretim ve araştırma görevlisi olanlarda 33.7 ± 12.26 olarak saptanmıştır. Bütün grupların YBK toplam puanlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Akademik unvan ve YBK arasındaki ilişki istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p > 0.05$) (Tablo 4).

Tablo 4. Akademisyenlerin demografik özelliklerine göre yeni besin korkusu ölçek puanının değerlendirilmesi

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	YBK puanı			Test istatistiği	p
	ALT	ÜST	$\bar{X} \pm SS$		
Cinsiyet					
Kadın	11	70	32.7±12.22	t = -0.007	0.994
Erkek	11	70	32.7±12.48		
Yaş (yıl)					
33 ve altı	11	60	32.1±11.53	F = 0.502	0.606
34 -43	11	61	34.0±12.51		
44 ve üstü	12	70	32.3±13.16		
Medeni durum					
Evli	11	61	33.0±12.31	t = 0.348	0.728
Bekâr	11	70	32.4±12.25		
Gelir Durumu					
3500 TL ve altı	11	60	34.1±13.07	F = 0.397	0.755
3500-5000 TL	11	56	31.6±10.90		
5000 – 7000 TL	12	61	32.8±23.36		
7000 TL üzeri	11	70	32.5±12.96		
Akademik Unvan					
Profesör ve Doçent					
Doktor	12	70	32.7±12.67	F = 0.811	0.446
Doktor Öğretim Üyesi	11	61	31.2±12.52		
Öğretim ve Araştırma					
Görevlisi	11	70	33.7±12.26		

Akademisyenlerin genel özelliklerine göre YBK ölçek puanı değerlendirmesi; alt-üst değerleri, ölçek toplam puanları ve test istatistiği değerleri Tablo 5'te gösterilmektedir.

Yurt dışına çıkma durumu ile YBK puanı değerlendirildiğinde; YBK toplam puanı, yurt dışına çıkanlarda 32.1 ± 12.14 , yurt dışına çıkmayanlarda ise 36.5 ± 12.52 olarak saptanmıştır. Yurt dışına çıkmayanların yeni besin korkusu puanının çıkanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir ve bu yükseklik istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p < 0.05$).

Yurt dışında besin seçimi yapma durumu ile YBK puanı incelendiğinde; YBK toplam puanı, yurt dışında besin seçimi yapanlarda 36.4 ± 11.59 , yurt dışında besin seçimi yapmayanlarda 28.4 ± 11.64 olarak bulunmuştur. Yurt dışında besin seçimi yapanların toplam puanının yapmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Aralarındaki bu puan farkı istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p < 0.001$).

Yaşanılan bir olayla ilgili besin/besinleri tüketmeme durumu ile YBK puanı incelendiğinde; YBK toplam puanı, yaşanılan bir olayla ilgili besin/besinleri tüketmeme durumu olanlarda 33.2 ± 12.15 , olmayanlarda 32.4 ± 12.37 olarak bulunmuştur. İki grubun da toplam puanının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Yaşanılan bir olayla ilgili besin/besinleri tüketmeme durumu ile YBK arasındaki puan farkı istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tüketilen besinin kendi kültüründen olmasını önemseme durumu ile YBK puanı incelendiğinde; YBK toplam puanı ortalaması, tüketilen besinin kendi kültüründen olmasını önemseme durumu olanlarda 41.0 ± 10.94 , olmayanlarda ise 28.9 ± 10.90 olarak bulunmuştur. Tüketilen besinin kendi kültüründen olmasını önemseyenlerin ortalama puanının önemsemeyenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir ve bu puan farkı istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p < 0.001$) (Tablo 5).

Tablo 5. Akademisyenlerin genel özelliklerine göre yeni besin korkusu (YBK) ölçek puanının değerlendirilmesi

GENEL ÖZELLİKLER	YBK puanı				
	ALT	ÜST	$\bar{X} \pm SS$	t değeri	p
Yurt Dışına Çıkma Durumu					
Evet	11	70	32.1±12.14	-1.900	0.039*
Hayır	12	58	36.5±12.52		
Yurt Dışında Besin Seçimi Yapma Durumu					
Evet	13	70	36.4±11.59	5.282	<0.001**
Hayır	11	59	28.4±11.64		
Yaşanılan Bir Olayla İlgili Besin/Besinleri Tüketmeme Durumumu					
Var	11	61	33.2±12.15	0.470	0.639
Yok	11	70	32.4±12.37		
Tüketilen besinin kendi kültüründen olmasını önemseme durumu					
Var	18	70	41.0±10.94	7.901	<0.001**
Yok	11	61	28.9±10.90		

*p<0.05 **p<0.001

Akademisyenlerin bazı özelliklerine göre yeni besin korkusu düzeyleri; neofilik, nötr veya neofobik olma durumları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Çalışmaya katılan 236 akademisyenin %19.5'i neofilik, %63.5'i nötr, %17'ise neofobik olarak bulunmuştur.

Akademisyenlerin cinsiyetleri ile yeni YBK düzeyleri incelendiğinde; neofobik olanların %67'5'i kadın, %32.5'i erkek, nötr olanların %76'sı kadın, %24'ü erkek, neofilik olanların ise %69.6'sı kadın, %30.4'ü erkek olarak görülmektedir. Her grupta kadınların oranı yüksek olarak bulunmuş olsa da bu istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p>0.05$).

Yaş ile YBK düzeyleri incelendiğinde; yaş gruplarına ayrı ayrı bakılıp en yüksek oranlar değerlendirildiğinde, neofilik olanların %45.7'sinin 33 yaş ve altında olanlar, nötr olanların %46'sinin 33 yaş ve altında olanlar, neofobik olanların ise %40'ının 33-43 yaş arasında olanlar olduğu saptanmıştır. Yaş ile yeni besin korkusu düzeyleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p>0.05$).

Gelir durumu ile YBK düzeyleri incelendiğinde; gelir durumları ayrı ayrı bakılıp en yüksek oranlar değerlendirildiğinde, neofilik olanların %28.3'ünün, nötr olanların %32.0'sinin, neofobik olanların da %35'inin 5000-7000 TL arası grupta olduğu görülmektedir. Gelir durumu ve yeni besin korkusu düzeyleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p>0.05$).

Akademik unvan ile YBK düzeyleri incelendiğine; akademik unvanlar ayrı ayrı bakılıp en yüksek oranla değerlendirildiğinde, neofilik olanların %41.3'ünün, nötr olanların %46.7'sinin, neofobik olanların ise %40.0'ının öğretim ve araştırma görevlisi olduğu görülmektedir. Akademik unvan ve yeni besin korku düzeyleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p>0.05$).

Yurt dışına çıkma durumu ile YBK düzeyleri incelendiğine; neofilik olanların %89.1'inin, nötr olanların %87.3'ünün, neofobik olanların ise %80.0'inin yurt dışına çıkanlar olduğu görülmektedir. Yurt dışına çıkma durumu ve yeni besin korkusu düzeyleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p>0.05$).

Yurt dışında besin seçimi yapma durumu ile YBK düzeyleri incelendiğinde; neofilik olanların %71.7'sinin yurt dışında besin seçimi yapmadığı, nötr olanların %57.3'ünün yurt dışında besin seçimi yaptığı, neofobik olanların ise %72.5'inin yurt dışında besin seçimi yaptığı görülmektedir. Neofobik olanların daha yüksek oranda yurt dışında besin seçimi yapanlar, neofilik olanların ise daha yüksek oranda yurt dışında besin seçimi yapmayanlar olduğu saptanmıştır ve bu oranlar arasındaki farklılık istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p<0.001$).

Yaşanılan bir olay ile ilgili besin/besinleri tüketmeme durumu ile YBK düzeyleri incelendiğinde; neofilik olanların %65.2'sinin, nötr olanların %56.7'sinin, neofobik olanların ise %65'inin bir olay yaşamadığı

görülmektedir. Yaşanılan bir olayla ilgili besin/besinleri tüketmeme durumu ile yeni besin korkusu düzeyleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tüketilen besinin kendi kültüründen olmasını önemseme durumu ile YBK düzeyleri incelendiğinde; neofilik olanların %93.5'inin, nötr olanların %71.3'ünün, neofobik olanların ise %70.0'inin tüketilen besinin kendi kültüründen olmasını önemsemediği görülmüştür. Neofilik olanlardaki tüketilen besinin kendi kültüründen olmasını önemsememe durumu ile yeni besin korkusu düzeyleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p<0.001$).

Akademisyenlerin tanısı konulmuş alerjisi olma durumu ile YBK düzeyleri incelendiğinde; neofilik olanların %93.5'inin, nötr olanların %90.7'sinin, neofobi olanların ise %87.5'inin tanısı konulmuş alerji durumlarının olmadığı görülmektedir. Tanısı konulmuş alerji durumu ve yeni besin korkusu düzeyleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 6. Akademisyenlerin bazı özelliklerine göre yeni besin korkusu (YBK) düzeylerinin dağılımı

ÖZELLİKLER	NEOFİLİK		NÖTR		NEOFOBİK		p	
	(n=46)		(n=150)		(n=40)			
	S	%	S	%	S	%		
Cinsiyet								
	Kadın	32	69.6	114	76.0	27	67.5	0.455
	Erkek	14	30.4	36	24.0	13	32.5	
Yaş(yıl)								
	33 yaş ve altı	21	45.7	69	46.0	11	27.5	0.108
	33 -43 arası	9	19.6	45	30.0	16	40.0	
	43 yaş üstü	16	34.7	36	24.0	13	32.5	
Gelir Durumu								
	3500 TL ve altı	10	21.7	34	22.7	10	25.0	0.985
	3500-5000 TL arası	12	26.1	38	25.3	9	22.5	
	5000 – 7000 TL arası	13	28.3	48	32.0	14	35.0	
	7000 TL üzeri	11	23.9	30	20.0	7	17.5	
Akademik Unvan								
	Profösör ve Doçent Doktor	14	30.4	38	25.3	12	30.0	0.913
	Doktor Öğretim Üyesi	13	28.3	42	28.0	12	30.0	
	Öğretim ve Araştırma Görevlisi	19	41.3	70	46.7	16	40.0	
Yurt Dışına Çıkma Durumu								
	Evet	41	89.1	131	87.3	32	80.0	0.406
	Hayır	5	10.9	19	12.7	8	20.0	

Yurt Dışında Besin Seçimi**Yapma Durumu**

Evet	13	28.3	86	57.3	29	72.5	<0.001*
Hayır	33	71.7	64	42.7	11	27.5	

Yaşanılan Bir Olayla İlgili**Besin/Besinleri Tüketmeme****Durumumu**

Var	16	34.8	65	43.3	14	35.0	0.444
Yok	30	65.2	85	56.7	26	65.0	

Tüketilen Besinin Kendi**Kültüründen Olmasını****Önemseme Durumu**

Var	3	6.5	43	28.7	28	70.0	<0.001*
Yok	43	93.5	107	71.3	12	30.0	

Tanısı Konulmuş Alerjisi**Olma Durumu**

Var	3	6.5	14	9.3	5	12.5	6.686
Yok	43	93.5	136	90.7	35	87.5	

*p<0.001

4. Tartışma

Yeni besin korkusu, bireylerin besinlere yaklaşımı ve beslenme alışkanlıklarının anlaşılmasında önemli bir araştırma konusudur (Edwards, 2010). Yeni besin korkusu, beslenme alışkanlıklarını doğrudan etkilemekte olduğu için son yıllardaki birçok araştırmanın konusu olmuştur (Fernández, 2013).

Bireyler yeni besinlere karşı farklı yaklaşımlar gösterebilmektedir. Yeni ve farklı besinler ilgi görmenin yanında, bazı bireylerde temkinli yaklaşıma neden olabilmektedir. Yeni besin korkusu da bu noktada devreye girmekte ve bireylerin, besinlerin içeriği ile ilgili bilinmezlik, yararlı-zararlı endişesi veya beğenmeme gibi çeşitli nedenlerle, yeni ve farklı besinleri reddetmesi olarak gözlenmektedir (Martins, 1997). Bireylerin yeni yiyeceklere yaklaşımında aynı zamanda; kültür, etnik köken, kişisel özellikler, sağlık durumu, sosyal etkenler ve ekonomi gibi çeşitli faktörlerin etkili olduğu da belirtilmiştir (Bargiota, 2013). Köyden, kasabadan, şehirden ve/veya yabancı ülkelere gelen öğrencilerin kültürel ve coğrafi açıdan farklılıklarının ve/veya benzerliklerinin yiyeceklere karşı tutumlarını da etkilediği belirtilmektedir.

Yükseköğretim Kurumu verilerine göre Türkiye'deki akademisyenlerin %45.1'inin kadın, %54.9'unun erkek olduğu belirtilmiştir. Bu araştırmaya dâhil edilen 236 akademisyenden %73.3'ü kadın, %26.7'si erkek olarak bulunmuştur. Ayrıca Türkiye'deki akademisyenlerin %26'sı profesör ve doçent, %23.4'ü doktor

öğretim üyesi, %50.6'sı da öğretim ve araştırma görevlisidir (Choe, 2011). Bu çalışmada ise akademisyenlerin %27.1'i profesör ve doçent, %28.4'ü doktor öğretim üyesi, %44.5'i ise öğretim ve araştırma üyesi olarak bulunmuştur ve bu sonuçlar Türkiye'deki akademisyenlerin akademik görevlerine göre dağılımlarıyla yakın değerlerde olduğu saptanmıştır.

Yeni besin korkusu ölçek ortalamaları toplumlara göre farklılık göstermektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde Lübnan'daki bireylerin 36.4 ± 9.8 (Olabi, 2009), Amerika'daki bireylerin 29.8 ± 11.7 (Olabi, 2009), Finlandiya'daki bireylerin 33.9 ± 11.4 (Tuorila, 2001), Kore'deki bireylerin 33.5 ± 9.0 (Choe, 2011) olarak bulunmuştur. Bu çalışmadaki yeni besin korkusu ölçek ortalaması ise 32.7 ± 12.26 olarak bulunmuştur ve Türkiye'deki akademisyenlerin yeni besin korkusunun diğer toplumlardaki bireylerle benzer olduğu saptanmıştır.

Yeni besin korkusu cinsiyetlere göre değişiklik gösterebilmektedir. Yapılan bazı çalışmalarda yeni besin korkusu puanları erkek bireylerde daha yüksek olduğu belirtilmiştir, çalışmaların sonuçlarına bakılırsa; YBK skorları; erkeklerde 41.92 ± 13.88 , kadınlarda 39.31 ± 14.60 (Pliner, 1994), başka bir çalışmada erkeklerde 35.4 ± 11.9 , kadınlarda 32.5 ± 10.7 (Tuorila, 2001), kadınların YBK skorunun erkeklere göre daha yüksek bulunduğu çalışmalarda vardır; YBK skoru ortalaması, bir çalışmada kadınlarda 32.1 ± 11.9 , erkeklerde 30.1 ± 10.8 (Knaapila, 2011) olarak saptanmıştır. Diğer bir taraftan yeni besin korkusunun cinsiyete göre önemli düzeyde farklılık göstermediğini bildirilen çalışmalar da mevcuttur; yapılan bir çalışmada YBK puanları ortalamasının kadınlarda 28.5 ± 11.0 , erkeklerde 28.5 ± 11.1 (Knaapila, 2015). Bu çalışmada ise YBK skorları ortalaması erkek bireylerde 32.7 ± 12.48 , kadın bireylerde ise 32.7 ± 12.22 olarak bulunmuştur ve birbirine yakın değerlerde olduğu saptanmıştır.

Yeni besin korkusunun genel olarak yaşa göre farklılık gösterdiği ve yaşla birlikte arttığı düşünülmektedir (Tuorila, 2001). Ancak bu farklılığın yüksek seviyede olmadığı, hatta bazı çalışmalarda farklılık olmadığı da ifade edilmiştir (Maiz, 2016; Fernández, 2013). Yapılan bir çalışmada, yeni besin korkusunun doğumla beraber artış gösterdiği, 2-6 yaş aralığında en yüksek seviyeye ulaştığı, ergenlik döneminde düşüşe geçip, erişkin dönemde sabit kaldığı ve yaşlılıkla birlikte tekrar artış gösterdiği ifade edilmiştir (Alexy, 2010). Çoğunluğu öğrencilerden oluşan 20-59 yaş aralığına sahip bireylerde yürütülen başka bir çalışmada 20-22 yaş aralığındaki bireylerin 23-59 yaş aralığındaki bireylere göre yeni besin korkusunun yüksek olduğu görülmüştür (Demattè, 2013). Bu çalışmada ise yaşa göre YBK skorları ortalaması; 33 yaş ve altındaki

bireylerde 32.1 ± 11.53 , 33-43 yaş aralığındaki bireylerde 34.0 ± 12.51 , 43 yaş üstü bireylerde ise 32.3 ± 13.16 olarak saptanmış ve istatistiksel olarak önemli farklılık bulunmamıştır.

Bu çalışmada, evli bireylerin YBK skorlarının (33.0 ± 12.3) bekâr bireylerle (32.4 ± 12.25) hemen hemen aynı değerlerde olduğu saptanmıştır. Muhammed ve ark.'nın (2015) yaptıkları çalışmada ise evli bireylerin (38.0 ± 9.06), bekâr (35.3 ± 8.56) ve diğer (37.5 ± 4.95) bireylere göre yeni besin korkuları daha yüksek olarak bulunmuştur.

Literatürde çeşitli ülkelerde bu konu üzerinde yapılan bazı çalışmalarda; Malezya'da yaşayan bireylerin gelir düzeylerindeki artışla korkunun da arttığı bulunmuştur; bu çalışmanın aksine İsviçreli, Amerikan, Lübnanlı ve Koreli bireylerde yürütülen çalışmalarda ise gelir düzeyi arttıkça yeni besin korkusunun azaldığı gösterilmiştir (Olabi, 2009; Choe, 2011). Gelir düzeyindeki artış ile korku düzeyinin azalma nedeni, bireylerin gelir düzeyi arttıkça yeni veya farklı besinlere ulaşma imkânının da artması, dolayısıyla da farklı yöreleri gezebilme ve yeni tatları denemek için daha fazla olanak bulması olabilir. Sonuç olarak gelir düzeyi arttıkça, farklı besinleri deneme olanağı ve yeni besinlere maruz kalma artacaktır bu da istekliliği artırıp, korku düzeyini azaltacaktır. Bu çalışmada; gelir durumu 3500 TL ve altı olan bireylerin YBK puan ortalamasının 34.1 ± 13.07 , 3500-5000 TL arası olan bireylerin 31.6 ± 10.90 , 5000 – 7000 TL arasında olan bireylerin 32.8 ± 23.36 , 7000 TL üzeri olan bireylerin ise 32.5 ± 12.96 olarak saptanmış ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmasa da, gelir düzeyi en düşük olan grubun YBK puanının en yüksek olduğu bulunmuştur.

Bu çalışmada yurt dışına çıkma durumunun bireylerdeki YBK düzeylerini etkilediği saptanmıştır ve yurt dışına çıkan bireylerin (32.1 ± 12.14), yurt dışına çıkmayan bireylere (36.5 ± 12.52) göre daha düşük ortalama YBK düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Türkiye'de yetişkin bireylerle yapılan başka bir çalışmada da benzer şekilde yurt dışına çıkan bireylerin YBK düzeyi daha düşük bulunmuştur (Ceylan, 2019).

Artan yeni besin korkusu ile birlikte bireylerin enerji yoğunluğu yüksek olan besinleri daha fazla tükettiği ve sonuçta da bu durumun vücut kompozisyonunda etkili olduğu ifade edilmiştir (Cooke, 2006). Proserpio ve ark.'nın yetişkin bireylerle yürüttükleri bir çalışmada obez bireylerin YBK düzeylerinin (32.80 ± 4.05) normal ağırlıktaki bireylere göre (40.01 ± 4.51) yüksek olduğu belirtilmiştir (Proserpio, 2018). Buna karşın İtalya'da yetişkin bireylerle yürütülen çalışmada, normal ağırlıkta olan bireyler ile obez bireylerin YBK puanı arasında herhangi bir farklılığın olmadığı belirtilmiştir (Proserpio, 2016). Bu çalışmada, BKİ sınıflamasına göre YBK düzeylerinin ortanca değerleri incelenmiş olup zayıf olan bireylerin $36[29.5]$, normal olan

bireylerin 32[15.25], hafif şişman olan bireylerin 33[18] ve obez olan bireylerin 33[25] olarak saptanmış ve istatistiksel olarak önemli bir farklılık bulunmamıştır.

Besinlerin reddi iştah kaybıyla ilişkilidir (Maiz, 2016) ve Nordin ve ark. (2004) yeni besin korkusuyla iştah durumları arasında negatif ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde, iştah durumu bu çalışmada da iyi, orta ve kötü şeklinde sınıflandırılmış ve iştah durumu iyi olan bireylerin ortanca yeni besin korkusu (30[19]) iştah durumu orta (35[14]) ve kötü (35[16]) olan bireylere göre daha düşük bulunmuştur.

5. Sonuç

Bireyler bilmedikleri besinlerden zararlı olabileceği düşüncesi ile kaçınma eğiliminde oldukları için, topluma sunulan yeni besinlerin olabilecek tüm etkileri konusunda objektif bir tutum sergilenerek toplum uzmanlar tarafından bilgilendirilmelidir.

Literatürde sosyo-kültürel düzey arttıkça yeni besin korkusunun azalabileceği belirtilmektedir. Bu çalışmada sosyo-kültürel düzeyi daha yüksek olarak düşünülen akademisyenlerin büyük çoğunluğun yeni besin korkusu ölçeğinde nötr olduğu görülmüştür. Benzer bir çalışma daha farklı kitlelere uygulanabilir ve değerlendirme yapılabilir.

Yeni besinlere yaklaşımda, korku arttıkça diyet kalitesinde düşme görülebileceğinden korku düzeyi yüksek olan bireyler beslenme danışmanlığı almak üzere diyetisyene yönlendirilmelidir.

Kaynaklar

- Alexy, U., Wicher, M., & Kersting, M. (2010). Breakfast trends in children and adolescents: Frequency and quality. *Public Health Nutr.* 13(11):1795-802.
- Bargiota, A., Delizona, M., Tsitouras, A., & Kou-Koulis, G.N. (2013). Eating habits and factors affecting food choice of adolescents living in rural areas. *Hormones Journal.* 12(2): 246-253
- Ceylan, V., & Akar Şahingöz, S. (2019). Yetişkin Bireylerde Gıda Neofobi Düzeyinin Belirlenmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies.* 7/2: 772-784.
- Choe, J. Y., & Cho, M. S. (2011). Food neophobia and willingness to try non-traditional foods for Koreans. *Food Qual Prefer.* 22(7):671-7.
- Cooke, L., Carnell, S., & Wardle, J. (2006). Food neophobia and mealtime food consumption in 4–5 year old children. *Int J Behav Nutr Phys Act.* 3(1):14.

- Demattè, M.L., Endrizzi, I., Biasioli, F., Corollaro, M.L., Pojer, N., Zampini, M., ve ark. (2013). Food neophobia and its relation with olfactory ability in common odour identification. *Appetite*. 68: 112-7.
- Edwards, J. S. A., Hartwell, H. L., & Brown, L. (2010). Changes in food neophobia and dietary habits of international students, *Journal of Human Nutrition and Dietetics*. 23: 301-311
- Fernández-Ruiz, V., Claret, A., & Chaya, C. (2013). Testing a Spanish-version of the Food Neophobia Scale. *Food Qual Prefer*. 28(1):222-5.
- Flight, I., Leppard, P., & Cox, D. N. (2003). Food neophobia and associations with cultural diversity and socio-economic status amongst rural and urban Australian adolescents. *Appetite*. 41:51–59.
- Hursti, U. K. K., & Sjöden, P. O. (1997). Food and General Neophobia and Their Relationship With Self Reported Food Choice: Familial Resemblance in Swedish Families With Children of Ages 7 – 17 Years. *Appetite*. 29: 89-103.
- Knaapila, A. J., Sandell, M. A., Vaarno, J., Hoppu, U., Puolimatka, T., Kaljonen, A. ve ark. (2015). Food neophobia associates with lower dietary quality and higher BMI in Finnish adults. *Public Health Nutr*. 18(12):2161-71.
- Knaapila, A. A., Silventoinen, K.K., Broms, U., Rose, R.J., Perola, M., Kaprio, J., & Tuorila, H.M. (2011). Food Neophobia in Young Adults: Genetic Architecture and Relation to Personality, Pleasantness and Use Frequency of Foods, and Body Mass Index—A Twin Study: *Behav Genet*. 41:512–521
- Laureati, M., Bergamaschi, V., & Pagliarini, E. (2015). Assessing Childhood Food Neophobia: Validation of a Scale in Italian Primary School Children. *Food Quality and Preference*. 40: 8-15.
- Laureati, M., Bertoli, S., Bergamaschi, V., Leone, A., Lewandowski, L., Giussani, B. ve ark. (2015). Food neophobia and liking for fruits and vegetables are not related to Italian children's overweight. *Food Qual Prefer*. 125-31.
- Maiz, E, & Balluerka, N. (2016). Nutritional status and Mediterranean diet quality among Spanish children and adolescents with food neophobia. *Food Qual Prefer*. 52:133-42.
- Martins, Y., Pelchat, M. L., & Pliner, P. (1997). Try It: It's Good and It's Good For You: Effects of Taste and Nutrition Information on Willingness to Try Novel Foods. *Appetite*. 28: 89-102.
- Muhammad, R., Abdullah, K.M., Zahari, M.S.M., & Sharif, M.S.M. (2015). Revealing the scenario of food neophobia among higher learning institution students from Klang Valley, Malaysia. *Procedia Soc Behav Sci*. 170:292-9.

- Nordin, S., Broman, D.A., Garvill, J., & Nyroos, M. (2004). Gender differences in factors affecting rejection of food in healthy young Swedish adults. *Appetite*. 43(3):295-301.
- Olabi, A., Najm, N.E.O., Baghdadi, O.K., & Morton, J.M. (2009). Food neophobia levels of Lebanese and American college students. *Food Qual Prefer*. 20(5):353- 62.
- Organization WHO. (2014). Basic documents: World Health Organization.
- Pliner, P. (1994). Development of Measures of Food Neophobia in Children. *Appetite*. 23(2):147-63.
- Pliner, P., & Hobden, K. (1992). Development of a scale to measure the trait of food neophobia in humans. *Appetite*. 19(2):105-20.
- Proserpio, C., Laureati, M., Bertoli, S., Battezzati, A, Pagliarini, E. (2016). Determinants of obesity in Italian adults: The role of taste sensitivity, food liking, and food neophobia. *Chem Senses*. 41(2):169-76.
- Proserpio, C., Laureati, M., Invitti, C., & Pagliarini, E. (2018). Reduced taste responsiveness and increased food neophobia characterize obese adults. *Food Qual Prefer*. 63:73-9.
- Rozin, P., & Vollmecke, T. (1986). Food likes and dislikes. *Annual Reviews of Nutrition*, 6, 433–456.
- Siegrist M., Hartmann C., Keller C. Antecedents of food neophobia and its association with eating behavior and food choices. *Food Quality and Preference*.2013; 30: 293–298
- Tuorila, H., Lahteenmäki, L., Pohjalainen, L., & Lotti, L. (2001). Food neophobia among the Finns and related responses to familiar and unfamiliar foods. *Food Quality and Preference*. 12: 29–37.
- Uçar, E. M. (2018). Yetişkin Bireylerde Yeni Besin Korkusu Ve Diyet Kalitesinin Değerlendirilmesi, *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Toplu Beslenme Sistemleri Programı Yüksek Lisans Tezi*, Ankara.